BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 16 november 1999

betreffende de door Frankrijk ten uitvoer gelegde steunmaatregelen ten gunste van Gooding Consumer Electronics Ltd in het kader van de overname van de voormalige Grundig-fabriek te Creutzwald

(kennisgeving geschied onder nummer C(1999) 4230)

(Slechts de tekst in de Franse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2000/425/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, inzonderheid op artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde artikelen te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken,

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

(1) Door berichten in de pers is de Commissie geattendeerd op de steun die de Franse autoriteiten wensten toe te kennen aan de voormalige Grundig-fabriek te Creutzwald, die toen juist was overgenomen door Gooding Consumer Electronics Ltd (hierna GCE).

(2) Aan de hand van de inlichtingen die Frankrijk op verzoek van de Commissie tussen 16 juni 1994 en 29 maart 1995 had verstrekt, alsmede op basis van de bij de brief van 5 januari 1995 gevoegde documenten, kon worden vastgesteld dat een deel van de steun daadwerkelijk was uitgekeerd. Het ging hier om twee steunmaatregelen, waarvan de een steun voor onderzoek en ontwikkeling (O & O) en de andere herstructureringssteun (ook flankerende steun genoemd) behelsde:

a) De eerste steunmaatregel betrof een bedrag van 10 miljoen FRF (1,52 miljoen ECU) dat op grond van en met inachtneming van de door de Commissie goedgekeurde steunregeling voor de elektronicasector („Filière Electronique") ([1]) werd toegekend.

b) Met de tweede steunmaatregel was een bedrag van 36 miljoen FRF (5,5 miljoen ECU) gemoeid. Van deze steun werd 24 miljoen FRF door de staat en 12 miljoen FRF door de regionale autoriteiten bekostigd. In beide gevallen werd de steun op ad-hocbasis verleend.

(3) De overname van de voormalige Grundig-fabriek door GCE vond plaats volgens een overnameplan waarvan de uitvoering op 30 maart 1994 van start ging en dat op twee pijlers berustte: herstructurering van de onderneming onder de naam Gooding Electronique SA (hierna GESA) en herstel van de levensvatbaarheid ervan op lange termijn. De door de overnemer voorgestelde aanpak berustte op de volgende maatregelen: i) omschakeling van de productie (monokwaliteitstelevisies en invoering van technieken voor satellietontvangst, wat een snel groeiende markt is), ii) veiligstelling van een deel van de productie dankzij gewaarborgde bestellingen van de voormalige aandeelhouder Grundig, iii) inkrimping van de productie en van het personeelsbestand, iv) verwerving van een zeer populair merk om een groot deel van de eigen producten te kunnen afzetten, en v) oprichting van een distributie- en fabricagenet voor „Original Equipment Manufacturing" (OEM).

(4) In 1994 had GESA 350 werknemers in dienst, hetgeen 38 % minder is dan de 562 werknemers van de voormalige Grundig-fabriek.

(5) Teneinde de investering te rationaliseren bracht GESA na de herstructurering de productiecapaciteit terug tot ongeveer 300 000 televisietoestellen per jaar tegen 578 000 stuks bij Grundig in 1990/1991. GCE/GESA waren actief op de Europese markt waar, volgens een door de Franse autoriteiten toegezonden marktstudie, de productie voor 1993 geraamd werd op 16,7 miljoen kleurentelevisietoestellen. Hun marktaandeel bedroeg dus destijds ongeveer 1,74 %. De vraag op diezelfde Europese markt bedroeg in 1993 21,5 miljoen toestellen.

(6) Op 3 en 25 juli 1995 deelden de Franse autoriteiten de Commissie mede dat GESA op 22 juni 1995 faillissement had aangevraagd. Vervolgens ontving de Commissie nog meer inlichtingen, laatstelijk op 20 oktober 1997, over de situatie van de onderneming alsook over de gerechtelijke sanering en de vereffeningsprocedure.

(7) In de loop van het onderzoek van dit dossier hebben de Franse autoriteiten de Commissie herhaaldelijk verzocht om rekening te houden met de jongste ontwikkelingen in het kader van de gerechtelijke procedure, alvorens te besluiten de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag in te leiden, aangezien een dergelijk besluit „een eventuele overname van de onderneming zou kunnen bemoeilijken".

(8) De arrondissementsrechtbank van Metz had GESA een observatieperiode van zes maanden toegestaan, die verschillende keren kon worden verlengd, overeenkomstig wet 85-98 van 25 januari 1985 inzake de gerechtelijke sanering en liquidatie van ondernemingen. Op 16 april 1997 had Frankrijk de Commissie medegedeeld dat

([1]) Het besluit van de Commissie is bij schrijven van 1 december 1986 aan de Franse autoriteiten medegedeeld.

de arrondissementsrechtbank op 21 februari 1997 het faillissement van GESA had uitgesproken. De uitvoering van dit besluit is opgeschort aangezien een geïnteresseerde onderneming, Cofidur, een overnamebod had gedaan. De arrondissementsrechtbank heeft vervolgens de overname van de activa van GESA door Cofidur toegestaan. Cofidur heeft een nieuwe onderneming opgericht, Continental Edison, die volgens de Franse autoriteiten volledig los staat van de vroegere activiteiten.

(9) Op 25 juni 1997 heeft Frankrijk de Commissie in kennis gesteld van haar voornemen om opnieuw steun te verlenen aan de firma Cofidur die de activa van GESA had overgenomen. Na onderzoek van deze steunmaatregelen heeft de Commissie op 25 februari 1998 besloten de procedure van artikel 88, lid 2, van het Verdrag in te leiden ([1]).

(10) Diezelfde dag heeft de Commissie besloten deze procedure ook in te leiden tegen de eerder genoemde maatregelen ten gunste van GESA. Frankrijk werd van dit besluit op de hoogte gesteld bij schrijven van 22 april 1998 ([2]), dat bekendgemaakt werd in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* van 11 juni 1998 ([3]). De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de onderhavige steunmaatregel kenbaar te maken. De Commissie heeft geen enkele reactie van een lidstaat of van een derde ontvangen in het kader van de procedure.

II. OPMERKINGEN IN HET KADER VAN DE PROCEDURE VAN ARTIKEL 88, LID 2, VAN HET VERDRAG

Door de Commissie aangevoerde redenen om de procedure in te leiden

(11) De Commissie heeft voor haar besluit tot inleiding van de procedure de volgende argumenten aangevoerd:

a) De door GCE voorgestelde operatie leek niet in overeenstemming te zijn met de „communautaire kaderregeling voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden" ([4]) (hierna „communautaire kaderregeling"), aangezien niet was aangetoond dat met het ingediende herstructureringsplan binnen een redelijk tijdsbestek de levensvatbaarheid van de onderneming op lange termijn kon worden hersteld. De Commissie twijfelde er namelijk aan of bepaalde veronderstellingen inzake de toekomstige bedrijfsomstandigheden en de opstelling van de financiële ramingen wel realistisch waren. Dit riep twijfel op over de vraag of de positieve resultaten die de onderneming aan het eind van de herstructurering geacht werd te realiseren, wel haalbaar waren. Derhalve bestond er twijfel aan de geloofwaardigheid van de ramingen voor de drie komende boekjaren, alsmede de liquiditeitsramingen en het financieringsplan, die door de Franse autoriteiten waren verstrekt.

b) Er werd niet aangetoond dat concurrentievervalsing zou worden vermeden in het marktsegment waarin GESA actief dacht te zijn, namelijk dat van monokwaliteitstelevisies met een diagonaal variërend van 37 tot 55 cm, aangezien de productie voor het einde van het herstructureringsplan zou verdubbelen.

c) Het herstructureringsplan werd niet volledig ten uitvoer gelegd als gevolg van ernstige problemen bij de levering van onderdelen en andere moeilijkheden waarmee GESA te kampen had. In tegenstelling tot Frankrijk was de Commissie van mening dat deze storingen interne oorzaken hadden, dat wil zeggen aan de onderneming zelf te wijten waren. Voorts bestond er twijfel over de werkelijke bereidheid van de aandeelhouder om het door hem uitgewerkte herstelprogramma daadwerkelijk uit te voeren. Deze twijfel werd versterkt door het feit dat de tien miljoen FRF aan steun uit hoofde van de regeling voor de elektronicasector, niet kon worden uitgekeerd omdat de nodige bescheiden niet waren ingediend bij de bevoegde autoriteiten, hoewel de onderzoekswerkzaamheden wel waren uitgevoerd.

d) De Franse autoriteiten hebben de financiële situatie van de GCE-groep, aandeelhouder van GESA, kennelijk niet tot in de details bekeken. Alleen al het feit dat GCE ophield te bestaan, zou een aanwijzing kunnen zijn dat zij niet over de vereiste financiële soliditeit beschikte. Deze bedrijfsbeëindiging maakte het onwaarschijnlijk dat in de toekomst nog aan de voorwaarden van de communautaire kaderregeling zou worden voldaan.

Opmerkingen van Frankrijk

(12) Bij schrijven van 20 mei en 18 juni 1998 maakte Frankrijk zijn opmerkingen kenbaar aan de Commissie.

(13) Om te beginnen verwierp Frankrijk de twijfels van de Commissie omtrent de ramingen waarop het herstel van de levensvatbaarheid van de onderneming moest worden gebaseerd. Deze ramingen leken namelijk niet onrealistisch aangezien het beoogde marktsegment van kleine televisietoestellen perspectieven bood door de geleidelijke toename van het aantal toestellen per gezinshuishouding. Bovendien was de strategie erop gericht om de invoer uit Azië voor een deel te verdringen, waarmee gevolg werd gegeven aan een uitdrukkelijk verzoek van de grote distributieketens.

(14) Frankrijk verklaarde de stijging van de omzet met meer dan 80 % tussen 1994 en 1996 met het argument dat het uitgangspunt (omzet voor 1994) zeer bescheiden was in vergelijking met de productie van de Grundigfabriek. Voorts wees het erop dat GESA niet kampte met een tekort aan bestellingen maar met het probleem dat zij deze niet kon uitvoeren als gevolg van externe moeilijkheden in die periode. Deze moeilijkheden zouden zijn veroorzaakt door een schaarste aan kathodestraalbuizen als gevolg van een bedrijfsongeval bij een van de voornaamste leveranciers van GESA.

([1]) PB C 198 van 24.6.1998, blz. 12.
([2]) SG(98) D/3213.
([3]) PB C 179 van 11.6.1998, blz. 9.
([4]) PB C 368 van 23.12.1994, blz. 12.

(15) De geraamde verlaging van de productiekosten van GESA was gebaseerd op de ontwikkeling van het nieuwe chassis G 1000, dat zeer geïntegreerd en flexibel is en daardoor gemakkelijk kan worden aangepast aan de verschillende Europese standaarden. Tevens was bij de ramingen uitgegaan van het bestaan van een sterk presterend en zeer geautomatiseerd productieapparaat dat berekend was op de productie van een chassis dat veel meer geïntegreerd was dan dat van de Aziatische concurrenten in dit marktsegment.

(16) En ten slotte, om volledig profijt te trekken uit deze automatisering moest een omvangrijk productievolume worden gerealiseerd. Dit doel kon niet worden bereikt als gevolg van storingen in de levering van onderdelen en het feit dat het merk Continental Edison niet in de handel kon worden gebracht. De Franse autoriteiten verklaarden in dit verband dat andere consumentenelektronicabedrijven in diezelfde periode eveneens hadden besloten om hun Europese productie van vergelijkbare producten te verhogen om zo de invoer uit Aziatische landen te verlagen.

(17) Frankrijk was het niet eens met het argument van de Commissie dat de steun concurrentievervalsing tussen de producenten uit de Gemeenschap teweeg kon brengen. GESA situeerde zich namelijk niet in het marktsegment van de producenten van de grote Europese merken (met uitzondering van de producten die voor Grundig werden vervaardigd), maar positioneerde zich juist in het onderste marktsegment dat hoofdzakelijk producten uit Azië en weinig producten uit de Gemeenschap omvatte.

(18) Frankrijk bestreed dat zijn autoriteiten de financiële situatie van de GCE-groep onvoldoende hadden bekeken; de groep was ten tijde van de overname weinig bekend in Frankrijk als gevolg van zijn middelgrote omvang en zijn afwezigheid op de Franse markt. Het bevestigde juist het nodige onderzoek te hebben gedaan om zich ervan te verzekeren dat de financiële situatie bij GCE gezond was. Volgens dit onderzoek genoot de Britse onderneming een goede reputatie die hoofdzakelijk gebaseerd was op haar positie op een groeimarkt (in het bijzonder de satellietontvangst), de persoonlijke reputatie van haar bedrijfsleider en voornaamste aandeelhouder, alsmede haar zakelijke banden met de Grundig-groep.

(19) Daarentegen deelde Frankrijk de twijfel van de Commissie omtrent de werkelijke bereidheid van de aandeelhouders van GCE om het plan dat zij hadden opgesteld, volledig ten uitvoer te brengen. De aandeelhouders zijn namelijk niet al hun toezeggingen nagekomen, zoals bijvoorbeeld hun belofte om de activiteiten in Creutzwald te diversifiëren. De overbrenging van de productie van satellietontvangers vormde een belangrijk onderdeel van het plan aangezien de bedrijfsactiviteiten van de fabriek daardoor fors in omvang zouden toenemen.

(20) Het gedrag van deze aandeelhouders had trouwens tot gevolg dat de onderneming over minder middelen kon beschikken, omdat door hun toedoen de O & O-steun en de bankleningen niet konden worden verstrekt, waardoor de onderneming een bedrag van 53 miljoen FRF misliep. Ernstiger zijn de vermoedens van verduistering.

(21) Om kort te gaan, Frankrijk benadrukte dat de moeilijkheden van de onderneming noodzakelijk te wijten waren aan het ongewone en niet te voorziene gedrag van de aandeelhouders en dat de samenloop van ongunstige omstandigheden (zoals vergissingen in de bestellingen en schaarste aan bepaalde elektronische onderdelen en kathodestraalbuizen) de gevolgen van elk van deze niet te voorziene omstandigheden had versterkt en GESA bijzonder had gedupeerd. De mislukking van het herstructureringsplan zou dus te wijten zijn aan oorzaken die buiten de onderneming lagen.

III. **BEOORDELING VAN DE STEUNMAATREGELEN**

(22) De flankerende steun voor GESA vormt staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag, aangezien de ontvangende onderneming daardoor tot een herstructurering kon overgaan zonder alle kosten daarvan te hoeven dragen zoals een onderneming onder normale marktomstandigheden zou moeten doen.

(23) Bovendien woedt er, zoals reeds bij de inleiding van deze procedure werd opgemerkt, een hevige concurrentie in de Europese televisie-industrie, die veroorzaakt wordt door een aanhoudende daling van de prijzen en de sterke aanwezigheid van producten uit derde landen. Volgens de gegevens waarover de Commissie beschikt, bedroeg het aandeel van Frankrijk in de intracommunautaire handel in kleurentelevisies gemiddeld 18,7 % in 1992, 19,05 % in 1993 om vervolgens te dalen tot 15,7 % in 1996. De handelsbalans van Frankrijk vertoonde voor dit intracommunautaire verkeer een tekort over de hele periode 1992-1996, met uitzondering van 1993 toen deze een gering overschot kende.

(24) De Commissie betreurt het dat Frankrijk deze herstructureringssteun niet tijdig bij haar heeft aangemeld om haar in de gelegenheid te stellen hierover een oordeel uit te spreken overeenkomstig het bepaalde in artikel 88, lid 3, van het Verdrag. Door deze maatregel niet aan te melden is Frankrijk niet zijn uit het Verdrag voortvloeiende verplichtingen nagekomen. Het heeft zich opnieuw aan deze verplichtingen onttrokken toen het besloot de toegezegde steun uit te keren zonder het oordeel van de Commissie over de verenigbaarheid ervan af te wachten. De onderhavige maatregel is derhalve onwettig.

(25) De steunmaatregel komt niet in aanmerking voor één van de afwijkingen die voorzien zijn in artikel 87, lid 2, van het Verdrag, aangezien het geen maatregel van sociale aard ten behoeve van individuele verbruikers betreft en deze niet bedoeld is om de schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen te herstellen. Voorts is de afwijking van artikel 87, lid 2, onder c), evenmin van toepassing.

(26) De steunmaatregel kan evenmin als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden beschouwd op grond van de punten a), b) en d) van artikel 87, lid 3. De maatregel is namelijk niet bedoeld om de economische ontwikkeling te bevorderen van een regio waar de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst als bedoeld in artikel

87, lid 3, onder a), overeenkomstig de mededeling van de Commissie over de wijze van toepassing van artikel 92, lid 3, onder c), op regionale steun [1]. Voorts is de steun evenmin bedoeld om een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen of een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen noch om de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed te bevorderen.

(27) De beoordeling van de verenigbaarheid van deze steunmaatregel kan derhalve worden beperkt tot een toetsing aan artikel 87, lid 3, onder c), in het licht van de communautaire kaderregeling die van toepassing is.

(28) Blijkens deze communautaire kaderregeling is de Commissie van mening dat deze steun kan bijdragen tot de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid zonder het handelsverkeer nadelig te beïnvloeden en daardoor het gemeenschappelijk belang te schaden indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De Commissie kan een steunmaatregel alleen goedkeuren indien het herstructureringsplan voldoet aan alle algemene voorwaarden, met name herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn, vermijding van buitensporige vervalsing van de mededinging, steun in verhouding tot de kosten en baten van de herstructurering en volledige uitvoering van het herstructureringsplan.

(29) Reden voor de inleiding van de procedure was evenwel dat, blijkens de aan de Commissie verstrekte inlichtingen, er niet aan bepaalde voorwaarden van de communautaire kaderregeling leek te zijn voldaan.

(30) Allereerst zij opgemerkt dat het herstructureringsplan, dat over een periode van drie jaar zou worden uitgevoerd en waarmee meteen na de overname van de Grundig-fabriek door GCE op 30 maart 1994 een begin was gemaakt, niet volledig kon worden uitgevoerd zoals blijkt uit de faillissementsaanvraag op 22 juni 1995. Het feit dat GESA weinig meer dan een jaar na de start van het herstructureringsplan faillissement heeft aangevraagd, betekent volgens Frankrijk echter niet dat de prognoses voor de bedrijfsvoering en de financiële ramingen op het tijdstip van de toekenning van de steun onrealistisch waren. De Commissie moet derhalve de deugdelijkheid van het plan toetsen aan de eisen van de communautaire kaderregeling op het tijdstip waarop het besluit om in de voormalige Grundig-fabriek te investeren, door de overnemer aan de Franse autoriteiten kenbaar werd gemaakt.

Bestaan van een herstructureringsplan dat gebaseerd is op realistische veronderstellingen ten aanzien van het herstel van de levensvatbaarheid

(31) Volgens de Franse autoriteiten was de mogelijkheid van een duurzaam herstel van de levensvatbaarheid van GESA binnen een redelijk tijdsbestek gebaseerd op realistische veronderstellingen. Zoals de Commissie bij de inleiding van de procedure had geconstateerd, was tussen 1994 en 1996 een stijging van de omzet met meer dan 80 % voorzien. Deze prognose was volgens Frankrijk gebaseerd op een zeer bescheiden referentiecijfer, namelijk een initieel productieniveau dat zeer laag was in vergelijking met dat van de voormalige Grundig-fabriek.

(32) De initiële productiecapaciteit van GESA werd op 300 000 stuks per jaar gebracht. De productieactiviteit in 1994 berustte in feite volledig op de bestellingen van Grundig bij GESA, te weten 160 000 toestellen en diverse componenten. Aangezien er zou worden overgeschakeld op de productie van kleinere toestellen voorzag het plan in een stijging van de hoeveelheden in de daaropvolgende jaren teneinde aan de vraag in dit marktsegment tegemoet te kunnen komen.

(33) De Commissie merkt op dat deze productiestijging van doorslaggevend belang was om de levensvatbaarheid van het project te verzekeren aangezien de automatisering van het productieproces alleen rendabel was bij een hoge productie. Bij een verdubbeling van de productie over twee jaar zou overigens hetzelfde peil zijn bereikt als bij Grundig vóór diens vertrek, te weten ongeveer 500 000 toestellen in 1992-1993 (en bijna 600 000 in het voorgaande jaar), en dat nog wel in het marktsegment van de kleinere toestellen, dat meer perspectieven biedt dan dat waarin Grundig actief was (grote toestellen) voor diens vertrek uit Creutzwald.

(34) Frankrijk rechtvaardigt de keuze voor de penetratie van het marktsegment van de kleine toestellen, waarin sedert het begin van de jaren negentig een prijzenoorlog tussen de grootste producenten woedde, met het argument dat er een algemene tendens bestond naar meer dan een toestel per gezinshuishouding. Deze markttendens werd voor de jaren 1993-1995 bevestigd in het Panorama de Industrie Communautaire van 1997, waarin werd vastgesteld dat het merendeel van de aankopen hetzij vervangingsaankopen of de aanschaf van een tweede toestel betroffen.

(35) Deze strategie van GESA speelde in op een duidelijke vraag van de grote grootwinkelbedrijven, die behoefte hadden aan plaatselijke bevoorradingsbronnen die flexibel en tegen concurrerende prijzen konden inspringen op de vraag naar kwaliteitstelevisies, al dan niet van eigen merk, met het doel de producten van lage kwaliteit van Aziatische oorsprong van de markt te verdringen. Volgens de inlichtingen van Frankrijk wilden de grote distributieketens af van deze producten omdat deze van ongelijke kwaliteit waren en derhalve hoge servicekosten met zich brachten en omdat de leveringstermijnen niet meer afgestemd waren op de schommelingen in de vraag.

(36) Aangezien het om een uitdrukkelijk verzoek ging van de grootwinkelbedrijven, die een belangrijk afzetkanaal vormden (een derde van de markt in 1993), was het terecht om een forse stijging van de verkoop te voorzien. Daarbij komt nog dat de productie van kleine televisietoestellen in 1993 goed was voor slechts de helft van de Europese vraag in dit segment (een productie van 4,1 miljoen toestellen tegen een vraag van 8,3 miljoen) [2], aangezien het grootste deel van de Europese invoer zich in dit marktsegment situeerde.

[1] PB C 282 van 26.10.1995, blz. 11.

[2] *Bron*: Grundig.

(37) Deze strategie is overigens overgenomen door een aantal middelgrote Europese producenten, zoals Kasui in Frankrijk, Mivar, Formenti of Imperial in Italië en Elbe in Spanje. Er moet derhalve worden geconcludeerd dat de keuze van GESA niet abnormaal was aangezien andere producenten van vergelijkbare grootte in andere lidstaten ook deze weg insloegen.

(38) Dat dit een goede strategie was, werd snel bevestigd aangezien GESA de Europese grootwinkelbedrijven overtuigd heeft, enerzijds omdat haar G 1000-gamma een zeer geïntegreerd chassis heeft dat betrouwbaar is en aan alle Europese standaarden kan worden aangepast en anderzijds omdat zij zeer snel kon inspelen op de vraag van een markt die sterk onderhevig is aan seizoensschommelingen. Het was in feite niet een gebrek aan bestellingen die de onderneming gedupeerd heeft maar het feit dat zij deze niet kon uitvoeren als gevolg van storingen in de bevoorrading.

(39) Bij de inleiding van de procedure had de Commissie opgemerkt dat GESA televisietoestellen wilde produceren tegen zeer concurrerende prijzen, die vergelijkbaar zijn met die van Aziatische producten. De Commissie had twijfel geuit over het vermogen van de onderneming om een kostenpeil te bereiken, met name voor de personeelskosten, dat vergelijkbaar is met de ingevoerde producten.

(40) Frankrijk had in het kader van de procedure gepreciseerd dat de onderneming niet als oogmerk had tot dezelfde productiekosten te komen als de Aziatische producenten. De grootwinkelbedrijven, die traditioneel uit zijn op lage prijzen, verklaren zich namelijk uitdrukkelijk bereid de extra kosten voor deze Europese producten op zich te nemen aangezien zij, dank zij de betere kwaliteit ervan en de gemakkelijker bevoorrading, dezelfde marges kunnen realiseren als op de ingevoerde producten. Doordat er minder toestellen teruggebracht worden naar de klantenservice en er beter kan worden ingesprongen op een zeer cyclische vraag waardoor de buffervoorwaarden kunnen worden verkleind, kunnen namelijk de iets hogere aankoopkosten worden gecompenseerd.

(41) Bovendien was de verlaging van de productiekosten bij GESA gebaseerd op de ontwikkeling van het nieuwe G 1000-chassis en op het bestaan van een productieapparaat dat sterk geautomatiseerd was en dus afgestemd op de vervaardiging van een chassis dat veel meer geïntegreerd was dan dat van de Aziatische concurrenten in dit marktsegment. Om ten volle van deze automatisering te profiteren en aldus de arbeidskosten te verlagen, moest uiteraard een omvangrijke productie worden gerealiseerd. Dit is echter niet gelukt als gevolg van bevoorradingsproblemen.

(42) Op grond van het voorgaande is de Commissie van mening dat de uitgangspunten voor de opstelling van de financiële ramingen inderdaad gebaseerd waren op realistische vooruitzichten dankzij de positionering op een groeimarkt. Bovendien waren de verwachtingen voor het herstel van de onderneming over drie boekjaren coherent, voldoende progressief en gebaseerd op structurele verbeteringen (diversificatie in groeisegmenten, inbreng van nieuwe technologie door de overnemer, verlaging van de arbeidskosten in vergelijking tot de omzet, voortzetting van de investeringen in onderzoek en ontwikkeling), waardoor deze geloofwaardig waren en de levensvatbaarheid van de onderneming veilig stelden. Zo was voorzien dat het bedrijfsresultaat zou verbeteren en aan het einde van de herstructurering 5,2 % van de omzet vóór belasting en 1,4 % netto zou bedragen.

(43) Bovendien werden voor 1996, het jaar waarin de herstructurering zou worden voltooid, een gezonde kaspositie en een duidelijk positieve cash-flow voorzien. De verhouding vreemd vermogen/eigen vermogen zou zich normaliseren na de toename ervan als gevolg van investeringen tijdens de eerste jaren van de herstructurering. Het rendement op het eigen vermogen zou aan het eind van de herstructurering naar verwachting rond de 15 % liggen.

(44) Ook moet eraan worden toegevoegd dat het boekjaar 1994 is afgesloten met positieve nettoresultaten terwijl in het herstructureringsplan werd uitgegaan van een negatief resultaat. Er zij aan herinnerd dat dit resultaat uitsluitend te danken is aan de orders die Grundig aan GESA had toegezegd.

(45) Het in de communautaire kaderregeling vastgelegde criterium van het herstel van de levensvatbaarheid is dus in acht genomen met het plan dat de overnemer van de voormalige Grundig-fabriek heeft voorgelegd.

Vermijding van buitensporige vervalsing van de mededinging

(46) Zoals de Commissie bij de inleiding van de procedure had geconstateerd, was het aannemelijk, met name gezien de beoogde kostenverlaging, dat de producten van GESA veeleer die van andere communautaire producenten en niet zozeer die uit derde landen van de markt zou verdrijven. Het was daarom niet uitgesloten dat de steunmaatregel tot buitensporige vervalsing van de mededinging zou leiden.

(47) De Commissie stelt evenwel vast dat GESA zich niet richtte op het marktsegment van de grote Europese merken, met uitzondering van de producten die voor rekening van Grundig werden vervaardigd, maar op dat van de kwalitatief minder goede producten die hoofdzakelijk uit Azië werden ingevoerd. Bovendien zou de productie die door Grundig werd uitbesteed, vrij stabiel blijven in de tijd. Voorts had GESA niet de ambitie om tot gelijke productiekosten te komen als de Aziatische producenten, maar tot vergelijkbare kosten rekening houdend met het kwaliteitsverschil van de producten.

(48) De vraag naar de producten van GESA bij de grootwinkelbedrijven wordt verklaard door de kwaliteit ervan en niet door de mogelijke invloed van de steunmaatregel op de uiteindelijke verkoopprijs. Aangezien deze grootwinkelbedrijven duidelijk bereid waren om een hogere prijs te betalen voor kwalitatief betere producten, is het redelijk om aan te nemen dat de producten van GESA de ingevoerde producten en niet zozeer die van andere Europese concurrenten van de markt zouden verdringen. Geen van die andere concurrenten heeft overigens in het kader van deze procedure bij de Commissie erover geklaagd dat de steunmaatregelen ten gunste van GESA een strategie financieren die hen schade kon berokkenen.

(49) Het zou logisch zijn dat deze tendens meer algemeen zou worden gezien de kloof van meer dan 4 miljoen toestellen die bestond tussen de Europese vraag naar kleine televisietoestellen en de Europese productie. Blijkens de door Frankrijk verstrekte inlichtingen hebben andere consumentenelektronicabedrijven, zoals Sanyo en Sharp, inderdaad in diezelfde periode besloten hun Europese productie van soortgelijke producten op te voeren en hun invoer uit lage loonlanden in Azië te verlagen teneinde te profiteren van het concurrentievoordeel dat wordt geboden door een sterk geautomatiseerd productieapparaat en een betere kwaliteit, en aldus te ontkomen aan douanerechten en anti-dumpingbelasting.

(50) Aangezien niet het risico bestond dat de voorgenomen productiestijging in dit marktsegment ten koste zou gaan van de communautaire productie maar ten dele producten uit derde landen van de markt zou verdringen, is de Commissie van oordeel dat voldaan is aan de voorwaarde van vermijding van buitensporige vervalsing van de mededinging.

(51) Voorts merkt de Commissie op dat de productiecapaciteit van de fabriek sterk gedaald is ten tijde van de overname. Gezien de verwachte stijging van de productie, was het niet uitgesloten dat de productiecapaciteit eveneens zou toenemen. Overeenkomstig de communautaire kaderregeling is de Commissie evenwel van mening dat het op grond van de beschikbare gegevens niet gerechtvaardigd is om een capaciteitsvermindering te verlangen aan het einde van de herstructureringsperiode omdat er ten tijde van de opstelling van het herstructureringsplan geen structurele overcapaciteit bestond in het door GESA beoogde marktsegment, zoals blijkt uit de door de Franse autoriteiten verstrekte marktstudie.

Steun in verhouding tot de kosten

(52) In de communautaire kaderregeling wordt voorts bepaald dat de steun in verhouding moet staan tot de kosten en baten van de herstructurering. Dit houdt met name in dat de ontvangers van de steun gewoonlijk met eigen middelen of via externe commerciële financiering een belangrijke bijdrage leveren aan het herstructureringsplan. In het onderhavige geval beloopt de steun 46 miljoen FRF, waarvan 10 miljoen uit hoofde van de door de Commissie goedgekeurde regeling voor de elektronicasector. Bovendien was de financiering van de overnameoperatie gebaseerd op een kapitaal van 80 miljoen FRF dat door GCE werd ingebracht en 75 miljoen FRF voor de financiering van de eerdere sociale plannen. Met de hele operatie was dus een bedrag van in totaal 201 miljoen FRF gemoeid. De herstructureringssteun bedraagt 18 % van dit totaal. De bijdrage van de overheid blijkt derhalve in verhouding te staan tot de totale financiering van de overname, die grotendeels voor rekening komt van particuliere ondernemingen.

Volledige uitvoering van het herstructureringsplan

(53) Volgens Frankrijk was het feit dat GESA op 22 juni 1995 faillissement aanvroeg, niet van invloed op de beoordeling van de verenigbaarheid van de in 1994 toegekende staatssteun. Aangezien in de communautaire kaderregeling ook wordt bepaald dat het herstructureringsplan volledig ten uitvoer moet worden gelegd, dient te worden nagegaan waarom dit niet mogelijk was in het geval van GESA.

(54) In dit verband neemt de Commissie er nota van dat verschillende factoren de uitvoering van het herstructureringsplan in de weg hebben gestaan. Gedoeld wordt hier op het feit dat de onderneming niet in staat was de orders uit te voeren, enerzijds als gevolg van het tekort aan elektronische onderdelen en kathodestraalbuizen en anderzijds als gevolg van de problemen bij het op de markt brengen van het merk Continental Edison.

(55) Op grond van de uitleg die Frankrijk in het kader van deze procedure heeft gegeven, is de Commissie van mening dat de problemen bij de levering van onderdelen minder dan een jaar na de overname van de fabriek ten dele aan externe en niet te voorziene oorzaken moeten worden geweten, welke voortvloeien uit de bevoorradingsproblemen bij een van de belangrijkste leveranciers. Thomson had namelijk plotseling de levering van kathodestraalbuizen stopgezet. Aangezien het hier om een belangrijk onderdeel ging dat ongeveer eenderde van de totale kosten uitmaakte en dat technisch gekoppeld is aan het elektronisch chassis, waardoor niet snel van leverancier kon worden veranderd, daalde de productie van GESA sterk als gevolg van de onderbreking van de bevoorrading. Frankrijk merkte trouwens op dat concurrerende ondernemingen zich niet beter hebben weten te dekken tegen dit schaarsterisico, met name Daewoo, die in dezelfde periode als GESA een televisiefabriek in het departement Moselle heeft gevestigd.

(56) Daarentegen beschouwt de Commissie de fouten die door de onderneming bij de bestellingen zijn gemaakt en die door de Franse autoriteiten zijn erkend bij het onderzoek van de onderhavige steunmaatregel, als endogeen, waarmee deze onder de verantwoordelijkheid van de aandeelhouders vallen. Deze fouten hadden een sneeuwbaleffect op de voornoemde schaarste.

(57) GESA heeft uiteindelijk geen gebruik kunnen maken van het merk Continental Edison, hetgeen haar anders aanzienlijke afzetmogelijkheden zou hebben opgeleverd vanwege de bekendheid van dit merk. Dat dit niet mogelijk was, was te wijten aan de lange onderhandelingen tussen GESA en de vroegere eigenaar van het merk, Thomson SA. Er werd geen overeenstemming bereikt over de hoeveelheid producten die GESA onder dit merk in de handel zou mogen brengen. Bij de inleiding van de procedure had de Commissie opgemerkt dat de onderhandelingen over dit soort clausules klassiek en dus voorspelbaar zijn. Frankrijk erkende dit weliswaar, maar voerde aan dat het uiterst ongebruikelijk was dat het moeizame verloop van de onderhandelingen een excuus waren voor de voormalige eigenaar om de ondertekening van het contract maandenlang uit te stellen. Bovendien viel, aldus Frankrijk, het oneigenlijke gebruik van deze clausule door de andere partij niet te voorzien. De onderhandelingen werden in feite pas afgerond na de faillissementsaanvraag van GESA in augustus 1995, dat wil zeggen toen haar positie al in gevaar was. De Commissie vind evenwel dat GCE niet echt heeft geprobeerd om de onderhandelingen tijdig af te sluiten om zo gebruik te kunnen maken van het merk Continental Edison.

(58) En ten slotte, doordat de beloften die de kandidaat-overnemer had gedaan ten tijde van het herstructureringsvoorstel, niet werden nagekomen, stonden de onderneming minder middelen ter beschikking. De aandeelhouders hebben de activiteiten op de standplaats niet gediversifieerd noch de productie van satellietontvangers naar Creutzwald overgebracht. Doordat niet de nodige bewijsstukken werden overgelegd kon voorts de O & O-steun (10 miljoen FRF) die op grond van en met inachtneming van een door de Commissie goedgekeurde regeling was toegestaan, niet worden uitgekeerd terwijl de investeringen wel waren gedaan. Daarbij komt nog dat de aandeelhouders met hun weigering om geconsolideerde jaarrekeningen voor de groep te verstrekken, de banken ertoe hebben gebracht zich opnieuw te beraden over de kredieten ten belope van 53 miljoen FRF die in het kader van het financieringsplan waren voorzien. Niet de vermeende insolvabiliteit van de groep GCE Ltd zou ten grondslag liggen aan de faillissementsaanvraag van GESA maar het stilzwijgen van de moederonderneming over de geconsolideerde financiële positie van het concern.

(59) Het financieringsplan en de herstructurering berustten derhalve op de nakoming door de aandeelhouders van hun toezeggingen. De Franse autoriteiten vermoeden ook dat er middelen zijn verduisterd en hebben hiernaar een gerechtelijk onderzoek ingesteld. Indertijd waren er berichten in de pers dat er aanzienlijke kapitaalbewegingen hadden plaatsgevonden van GESA naar andere ondernemingen van de GCE-groep. Volgens diezelfde bronnen zou justitie zich onder andere interesseren voor de aanwending van de door GESA ontvangen overheidsmiddelen.

(60) Frankrijk bevestigt de twijfel die de Commissie bij de inleiding van de procedure had geuit omtrent de werkelijke bereidheid van de aandeelhouders van GCE om het door hen voorgestelde plan na te komen. Wat dit aangaat viel de handelwijze van de aandeelhouders, ongeacht of deze was toe te schrijven aan interne of externe factoren, absoluut niet te voorzien en daardoor werd iedere mogelijkheid om het voortbestaan van het industriecomplex te verzekeren, de grond ingeboord, tegen de wil van de Franse autoriteiten. Het gedrag van de aandeelhouders vormt dus een sleutelelement dat verklaart waarom het herstructureringsplan niet volledig kon worden uitgevoerd.

(61) In dit verband heeft Frankrijk de Commissie verzekerd al het nodige te hebben gedaan om te bepalen hoe de werkelijke situatie van GCE is. Volgens zijn bevindingen was er geen enkele aanwijzing noch in zakelijke kringen noch bij gespecialiseerde bureaus, dat GCE met moeilijkheden kampte. Naar het schijnt genoot de onderneming een goede reputatie die met name gebaseerd was op haar positionering op een groeimarkt, de persoonlijke reputatie van haar bedrijfsleider en voornaamste aandeelhouder, alsmede de zakelijke banden met de Grundiggroep.

(62) De twijfel die de Commissie reeds bij de inleiding van de procedure had geuit omtrent de werkelijke bereidheid om het voorgestelde plan na te leven, wordt evenwel bevestigd door de onregelmatige handelwijze van de voornaamste aandeelhouder van GESA, de GCE-groep.

IV. **CONCLUSIES**

(63) Op grond van het voorgaande komt de Commissie tot de slotsom dat het herstructureringsplan van GESA geloofwaardig was en gebaseerd was op realistische veronderstellingen ten aanzien van de toekomstige bedrijfsomstandigheden en dat dit plan het herstel van de levensvatbaarheid van de onderneming op lange termijn mogelijk maakte. Daarentegen was de tenuitvoerlegging van het herstructureringsplan een mislukking die tot de faillissementsaanvraag van de onderneming heeft geleid. De oorzaken hiervan moeten ten dele gezocht worden in externe factoren zoals onderbrekingen in de bevoorrading als gevolg van ongevallen maar vooral de niet-nakoming door de overnemer van zijn toezeggingen inzake financiering en diversificatie van de productieactiviteiten. Daarmee is niet voldaan aan een van de algemene voorwaarden die zijn vermeld in de communautaire kaderregeling voor herstructureringssteun, te weten de volledige uitvoering van het herstructureringsplan.

(64) Om de hierboven beschreven redenen kan de steun van 36 miljoen FRF die door de Franse autoriteiten aan GESA is verleend, derhalve niet in aanmerking komen voor de afwijking die voorzien is in artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag, in het licht van het bepaalde in de communautaire kaderregeling.

(65) Indien steunmaatregelen onverenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt moet de Commissie gebruikmaken van de mogelijkheid die haar wordt verleend bij het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 12 juli 1973 in zaak 70/72, Commissie tegen Duitsland [1], dat is bevestigd door het arrest van 24 februari 1987 in zaak 310/85, Deufil tegen Commissie [2] en het arrest van 20 september 1990 in zaak C-5/89, Commissie tegen Duitsland [3], om de lidstaat te verplichten alle onrechtmatig verleende steun van de begunstigden terug te vorderen. Deze terugvordering is nodig om de vroegere situatie te herstellen door alle financiële voordelen die de begunstigde van de onrechtmatig verleende steun ten onrechte heeft genoten sedert de toekenning van deze steun, ongedaan te maken.

(66) De terugbetaling moet plaatsvinden volgens de procedures en bepalingen van de Franse wetgeving. Over de uitgekeerde steun is rente verschuldigd vanaf de datum van toekenning tot aan de feitelijke terugvordering ervan. Deze rente wordt berekend op basis van de marktrente, uitgaande van de rentevoet die wordt gehanteerd voor de berekening van het subsidie-equivalent in het kader van regionale steunmaatregelen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De door Frankrijk ten uitvoer gelegde steunmaatregel ten gunste van de onderneming Gooding Electronique SA voor een totaal bedrag van 36 miljoen FRF is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

[1] Jurisprudentie 1973, blz. 813.
[2] Jurisprudentie 1987, blz. 901.
[3] Jurisprudentie 1990, blz. I-3437.

Artikel 2

1. Frankrijk neemt alle nodige maatregelen om de in artikel 1 bedoelde en reeds onwettig ter beschikking gestelde steun van de begunstigde terug te vorderen.

2. De terugvordering geschiedt onverwijld en in overeenstemming met de nationaal rechtelijke procedures voorzover deze procedures een onverwijlde en daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de onderhavige beschikking toelaten. De terug te vorderen steun omvat rente vanaf de datum waarop de steun aan de begunstigde ter beschikking is gesteld tot de datum van de daadwerkelijke terugbetaling ervan. De rente wordt berekend op grond van de referentierentevoet welke wordt gehanteerd voor de berekening van het nettosubsidie-equivalent in het kader van regionale steunregelingen.

Artikel 3

Frankrijk deelt de Commissie binnen twee maanden vanaf de kennisgeving van deze beschikking mede welke maatregelen het heeft genomen om hieraan te voldoen.

Artikel 4

Deze beschikking is gericht tot de Franse Republiek.

Gedaan te Brussel, 16 november 1999.

Voor de Commissie

Mario MONTI

Lid van de Commissie